

Jaettu matka Sadun syöpätarina

Kati Keski-Mäenpää ja Satu Hietala

Jaettu matka

Sadun syöpätarina

Suomen Tietokirjailijat ry on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

*Tämä kirja on omistettu Jussille, Vilbolle, Nuutille,
isolle perbeelleni, sukulaisilleni ja ystävilleni.*

Satu

Jaettu matka

Sadun syöpätarina

Kati Keski-Mäenpää ja Satu Hietala

© 2019 Keski-Mäenpää, Kati / Hietala, Satu

Taitto: Kati Keski-Mäenpää

Kannen suunnittelu ja etukannen kuva: Petri Seppälä

Kannen kartat: Maanmittauslaitoksen Maastokarttasarja(rasteri) 05/2017

Takakannen kuva: Jussi Hietala

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0804-0

Alkusanat

Satu oli terve, nelikymppinen luokanopettaja, vaimo ja kahden lapsen äiti, kun hän sairastui rintasyöpään. Tämä kirja on kertomus Sadun sairastumisesta, hoidoista, paranemisesta ja toipumisesta. Se on kertomus myös siitä, miten sairastuminen kosketti Sadun laajaa ystäväpiiriä ja sukulaisia. Lähimmät ihmiset saavatkin äänensä kuuluvuun tämän kirjan sivuilla. Kirjan kannessa ovat Sadun, Jussin, Vilhon ja Nuutin kädet. Ne pitelevät lähimpien ihmisten Sadulle sairauden aikana tuomia esineitä: sydämenmuotoisia kiviä ja kynttilöitä.

Koska joka kolmas suomalainen sairastuu jossain vaiheessa elämäänsä syöpään ja joka kahdeksas naisista saa rintasyövän, meillä jokaisella on kokemuksia syövästä muodossa tai toisessa. Meillä jokaisella on tapamme suhtautua siihen. Satu valitsi alusta asti hyvin avoimen linjan, ja se on ollut yksi hänen voimavaroistaan raskaiden hoitojen aikana.

Toivomme, että tämä kirja voisi herättää lukijassaan ajatuksia, miten kohdata lähimmäinen, joka on saanut tiedon sairastumisestaan. Toivomme myös, että joku syöpädiagnoosin saanut löytäisi lohtua kirjamme sivuilta.

Kirjoittajat

Lapsuus ja nuoruus

Jotta voisi kertoa tarinan, on aloitettava alusta. Satu syntyi kolmilapsisen Luoman perheen keskimmäiseksi. Matti-isä ja Liisa-äiti olivat rakentaneet omakotitalon metsän reunaan Etelä-Pohjanmaalla, Alavuden kaupungissa. Lapsuus isoveljen Jannen ja pikkusiskon Heidin kanssa oli lämmin ja turvallinen. Pellavapäisestä Sadusta kasvoi energinen ja aktiivinen lapsi, joka telinevoimisteli, pelasi lentopalloa ja kävi soittotunneilla, tanhusi, lauloi kuorossa ja oli lisäksi ahkera partiolainen. Hän harrasti kaikkea, mitä pienessä kaupungissa vain ikinä saattoi.

Myös seurakunta oli Sadulle tärkeä. Siellä hän lauloi kuorossa, kävi nuortenilloissa ja oli lastenleireillä ohjaajana. Ystävänsä Eveliinan innostamana Satu lähti Suomen Lähetysseuran rippileirille, ja hänet konfirmoitiin Päiväkummun leirikeskuksessa, Riihikirkon viereisellä voikukkapellolla kesällä 1991.

– Minulla on aina ollut lapsenusko. Rippileirillä oleminen oli tuttua ja turvallista, Satu muistelee. – Oli jännittävää, mutta tosi mukavaa vähän venyttää napanuoraa ja lähteä rippileirille kauemmaksi kotoa. Samalla sain tutustua saman ikäisiin, muualta Suomesta tulleisiin nuoriin. Olin silloin tosi ylpeä siitä, että uskalsin lähteä pois tutuista kuvioista.

Jo 10-vuotiaana Satu haaveili opettajan urasta ja lukion jälkeen vuonna 1995 hän pääsikin Jyväskylän yliopiston Opettajankoulutuslaitokseen. Omat kouluaikaiset opettajat olivat olleet innostamassa alalle. Opiskeluaika täyttyi kasvatustieteen sekä sivuaineiden opinnoista. Sivuaineikseen Satu oli valinnut liikunnan, alkuopetuksen, erityispedagogiikan ja ilmaisutaidon. Lähes päivittäin Satu ja samoin OKL:ssa opiskeleva kämppäkaveri Tiia kävivät opintojen jälkeen yliopisto-liikunnan jumpissa yhdessä.

- Opiskeluaika oli mukavaa ja aktiivista aikaa, Satu kertoo.
- Tunsin olevani oikeassa paikassa.

Myös Sadun veli Janne asui Päivi-vaimonsa kanssa Jyväskylässä. Sadun opiskeluaikana heille syntyi Henna-tyttö, josta tuli Sadun kummilapsi. Satu vieraili usein perheen luona, hoiti Hennaa ja sai seurata kummityttönsä elämää tiiviisti.

Eräänä päivänä, Sadun ollessa toisella vuosikurssilla, yliopiston pääarakennuksen ilmoitustaulun edessä seiso i uusi, komea miesopiskelija.

– Tuostahan minä voisin vaikka napata itselleni miehen, mietti Satu heti siltä seisomalta.

Kyseinen mies, tumma ja komea lapualaispoika Jussi, oli ollut viettämässä väli vuotta opinnoistaan ja palasi nyt Sadun kanssa samalle vuosikurssille jatkamaan opintojaan. Yhteisten kurssien lomassa löytyi paljon kiinnostavia keskustelun aiheita, ja vielä samana syksynä Jussikin huomasi tykättyneensä kovasti kumisaappaissa kulkevaan pohjalaistyttyön. Jussiin teki alkuvaiheessa erityisen vaikutuksen myös se, että Satu oli koodannut omat kotisivunsa yliopiston kurssilla.

Jussi oli nelilapsisen perheen esikoinen ja ”körttiläinen”. Jussin mukana Satukin innostui lähtemään mukaan Herän-

näisnuorten kuoroon Jyväskylässä. Herännäisyydestä hän huomasi löytävänsä oman hengellisen kotinsa.

– Siellä sain olla se mikä olen. Minua ei tarvinnutkaan lokeroida mihinkään tai minun ei tarvinnut tietää, mihin ryhmään kuulun. Olen se, mikä olen ja kelpaan sellaisenaan, Satu kertoo.

Myös Jussin perhe Lapualla otti Sadun vastaan lämpimästi. Jussin sisko Miina muistelee ensikohtaamista:

Olin vain 10-vuotias pikkutyttö, kun Satu Mari-paidassaan asteli meille ensivisiitille piparkakkutalo sylissään. Rakastuin kertaheittolla. Satu on ollut aina esikuvani niin opettajana kuin äitinäkin.

Lähetystyö oli aina kiinnostanut Satua. Alavudella koulussa ja leireillä käyneet lähetystyöntekijävieraillijat olivat jääneet mieleen, ja kun opiskelutoveri Kati ehdotti, että he voisivat hakea yhdessä Suomen Lähetysseuran esikoulutukseen ja myöhemmin harjoitteluun lähetyskentälle, Satu oli heti valmis.

Satu ja Kati, tämän kirjan kirjoittajat, tekivät yhdessä opintojensa kolmannen vuosikurssin keväällä parin kuukauden harjoittelun Tansanian Mwanzassa. Siellä he opettivat useamman lähetysjärjestön työntekijän peruskouluikäisiä suomalaislapsia. Samalla he keräsivät aineistoa graduunsa, joka käsittelee lähetystyöntekijöiden lasten sopeutumista vieraaseen kulttuuriin. He haastattelivat koulun opettajia, oppilaita ja heidän vanhempiaan.

Lähetystyöntekijöiden mukana he pääsivät mukaan maaseuturetkille näkemään näiden työtä ja elämää läntisessä Afrikassa. Veipä yksi työntekijä harjoittelijat safarillekin, jossa kirahvit laidunsivat tien reunalla ja maisemat kansallispuis-

tossa olivat henkeä salpaavat. Toisen työntekijän mukana Kati ja Satu kiipesivät Kilimanjaron rinteitä.

Harjoittelun aikana Katin innostus lähetystyöhön ja nimenomaan Afrikkaan lähtemistä kohtaan vahvistui, ja hän lähtikin myöhemmin perheensä kanssa Etiopiaan työhön useaksi vuodeksi. Satu puolestaan koki vahvasti, että hänen paikkansa oli kotimaassa.

– Tansaniassa huomasin, ettei olekaan minun juttuni lähteä lähetystyöhön: eroon perheestä, lasten kanssa epävarmoihin olosuhteisiin. Olen luonteeltani enemmänkin varmistelija ja nautin turvallisuudesta. Olen sellainen, että haluan rakentaa kodin metsän reunaan ja pysyä siinä, Satu nauraa.

Lähes samoihin aikoihin myös Jussi kävi muutamien kuu-kausien ajan opettamassa suomalaislapsia Etiopian Hosainassa Suomen Lähetysseuran ylläpitämässä koulussa. Hän opetti yläkouluikäisille nuorille matemaattisia aineita ja pääsi samalla näkemään lähetystyöntekijöiden arkea Lounais-Etiopiassa.

Jussin myötä Satu löysi uuden harrastuksen, suunnistamisen. Isän kanssa Satu oli kyllä käynyt Alavudella ja lähikunnissa iltarasteilla, mutta Jussin tavattuaan suunnistuksesta tuli heidän yhteinen tärkeä harrastuksensa.

– Jussi harrasti kilpasuunnistusta, ja lähdin hänen mukaansa kisoihin. Seisoin maalisuoralla ja odottelin Jussia saapuvaksi maaliin. Silloin mietin, että miksi ihmeessä minä täällä seisokelen, lähden itsekin metsään, Satu kertoo. – Ja niin minä aloin suunnistaa. Siitä lähtien kesiiimme ovat kuuluneet Rastiviikot, Venlojen ja Jukolan viestit.

Omaan kotiin

Jussin ja Sadun häitä vietettiin kymmenen vuotta ensitapaamisesta, vuonna 2006. Ensin kuitenkin tarkistettiin, ettei viikonlopulle osu yksiäkään suunnistuskisoja. Hääpäiväksi Jussi teki suunnistusradat Alavuden Kirkkovuoreen ja Satu telineradan liikuntahalliin. Häävieraat saivat urheilla, käydä uimassa ja saunassa ennen vihkimistä. Vieraat naureskelivat, että ensimmäistä kertaa elämässään he istuivat muiden häävieraiden kanssa saunassa vielä puoli tuntia ennen vihkimistä. Kun Satu ja Jussi oli vihitty Alavuden kirkossa, Satu nosti hieman hääpukunsa helmaa, ja häävieraiden yllätys oli melkoinen, kun hänellä oli jalassaan lenkkarit. Hääpari siirtyi kirkosta juhlapaikalle juosten, kuinkas muutenkaan.

Sadun ja Jussin ensimmäinen yhteinen vuokra-asunto sijaitsi Jyväskylän Laajavuoreessa. Kaksi vuotta häiden jälkeen syntyi Vilho. Ihana, odotettu taivaan lahja, kuten naapurin rouvat Laajavuorentiellä sanoivat. Sadun vielä ollessa laitoksella kaivuri tuli kaivamaan perheen oman kodin pohjia. Talon rakentaminen oli samalla päätös asettua Jyväskylään.

– Olimme miettineet paljon sitä, missä meidän paikkamme on. Miksi jäisimme juuri Keski-Suomeen? Olisimme voineet muuttaa myös Pohjanmaalle, josta olemme molemmat kotoisin, Satu miettii.

Satu Hietala oli nelikymppinen luokanopettaja ja perheenäiti, kun hän sairastui rintasyöpään. Tämä kirja on kertomus Sadun sairastumisesta, hoidoista ja toipumisesta. Sadun sairastuminen kosketti monia hänen läheisiään ja kirjan sivuilla saavatkin äänensä kuuluviin myös Sadun ystävät ja sukulaiset.

Toivomme, että tämä kirja voisi herättää lukijassaan ajatuksia, miten kohdata lähimmäinen, joka on saanut tiedon sairastumisestaan. Toivomme myös, että joku syöpädiagnoosin saanut löytäisi lohtua kirjamme sivuilta.

Kati Keski-Mäenpää on kasvatustieteiden tohtori ja hänen aikaisempaa tuotantoaan ovat *Puhuvat kädet – Mirja Himanen ja Mekonnen Mulat kuurojentyössä Etiopiassa* (2012), *Yllätyksiä opetusvälinevarastossa* (2017) ja *Varastettu vaivaisakka* (2018).

